Hirlap
1949 MÁR 13.

EGYÉNI NYOMOZÁS:

áll-e még a ház, amelyben a „Bánk bán" költője — színpadra lépett?

A magyar színészet ötven évig vendég volt hazájában és az első társulat tagjai 1796-ban reménytelenül szétszéledtek. A kolozsvári színészek a mult század első tizedében hozzáláttak, hogy meghódítsák Pest-Budát, de csak *Vida László* földbirtokos mentette meg egy időre hajléktalan színészeink ügyét. *A váci országúton kibérelte a Hacker-ház első emeleti táncermét*, majd színpadot, páholyokat, karzatot építtetett belé és 1809 március 1-én megkezdte előadásait. *Pataki József* színészettörténetében azt állítja, hogy *ma is megvan ez az épület: a Somogyi Béla-út 7. sz. ház és benne a terem is, amelyben egykor Vida társulata játszott.*

A városházával szemben a szemünk láttára lebontott Orczy-ház közelében áll ez a viharvert, kétemeletes bérház — vajjon

valóban a hajdani Hacker-ház ez az ódon épület?

Pásztor Mihály várostörténeti műve szerint *Hacker József* ácsmester „táncredutja" 1777-ben nyilt meg — „a mai Károly-körút 7. számú ház *helyén*". *Bierbauer Virgil* várostörténeti térképe — melyet a Fővárosi Levéltár kutatásaihoz segédeszközül használ — úgy tünteti fel e telekrészt, mint amely 1847 után épült be.

A Hacker-házat tehát 1847 előtt lebontották, de hogy mikor, azt egykönnyen vagy talán egyáltalán nem lehet már kideríteni, mert az *építési ügyosztály tervtára csak 1870-től őrzi az építési engedélyeket.* Ezután az építési osztályon folytattam a kutatást, hogy kiderítsem a valót. Itt készséggel *előhozatták a ház eredeti építési engedélyét.* Imhol ennek kelte — *1875 május 13.*

Kiderült tehát, hogy *a Somogyi Béla-út 7. sz. épület már nem a Hacker-ház, hanem csak annak a telkén épült, de a színhelyhez a magyar játékszín történetének nem egy emléke füződik.* Közülök a legnevezetesebb az, hogy —

itt lépett színpadra és kezdte drámaírói pályafutását a Bánk bán költője.

A kecskeméti takácsmester jogot tanuló mélabús fia színpadra vágyott s beállott Vida László társulatába. *„Orgánuma nem volt és nagyon az orrából beszélt"* jegyzi fel *Déryné*, az akkor még ifjú kezdő színésznő: *Széppataki Róza.* Egy-két szerepet mégis jól játszott. A *Békési* néven szereplő Katona József azonban nagyobb érték volt a társulat számára, mint — házi szerző. Német darabokat dolgozott át magyarra. Első fordított színműve, amely itt színrekerült, a *Jolántha* volt. Eredeti művei közül a *„Luca széke karácsony éjjelén"* tetszett a legjobban. Itt gyúlt ki a komorlelkü tragédiaköltő reménytelen szerelme is Széppataki Róza iránt. Későbbi férje, *Déry István* színész mutatta be neki Katona Józsefet.

„Egy igen különös egyéniség volt, nagy különc, szörnyű komoly mindig és igen rövid beszédű" — írja naplójában. Nem is tetszett az ifjú Rózának, bár alakja elég csinos volt, de arca nem volt szép. Megismerkedésük után *K. J.* betűkkel aláírt levelet kapott tőle. Ebben arra kérte, hogy *rózsaszín* vagy *fekete* szalag küldésével értesítse, van-e hajlandósága hozzá. Ha fekete lesz, akkor szívem örökre gyászolni fog. Déryné csak később tudta meg tőle, hogy ő írta a levelet. Egy rövid utcai párbeszéddel zárult a költő reménytelen szerelme.

Vida László színészei két és fél évig játszottak a Hacker-házban. Ekkor az igazgató megrendült anyagi viszonyai miatt — *a papírpénz ugyanis névértékének egyötödére esett a napoleoni háborúk miatt* — abbahagyta a színigazgatást. Katona József darabjait ezután a Rondellában játszották, de az erdélyi szomorújáték pályázatára beküldött Bánk bánjával még nagyobb csalódás érte. A beszámoló nem is említette a költő reménkét. Öt év mulva elő akarta adatni, *de a cenzura nem engedte.*

Életében nem is került színre a Bánk bán.

A 74 éves épületen — amely a Hacker-ház helyén áll — *nincs emléktábla*, holott a Vörösmartytéren *az egykori német színház emlékét megjelölték a helyére épült házon.*

Tamás Ernő

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Tamási Lajos
Cím: Áll-e még a ház ahol a Bánk bán Költője is színpadra lépett?
Forrás: Hirlap
(Hely) (Idő) 1949 III/13. (Köt. v. füz.) (Oldal)
Helyszám
Osztályozás
Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz. Székesfővárosi házinyomda 1926 — 8891
428.3
Hacker ház
1949